

ה"ת 15250/02/14 - מוחמד חדיג'ה נגד המשרד לאיכות הסביבה רמלה מחוז מרכז

בית משפט השלום בפתח תקווה

ה"ת 15250-02-14 חדיג'ה נ' המשרד לאיכות הסביבה רמלה מחוז מרכז

בפני המבקש נגד המשיבה
כב' השופטת שירלי דקל נוח
מוחמד חדיג'ה
המשרד לאיכות הסביבה רמלה מחוז מרכז

החלטה

כללי

1. בפניי בקשה להחזרת תפוס לפי סעיף 34 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט - 1969 (להלן: "הפסד"פ").
2. המבקש עתר כי בית-המשפט יורה להחזיר לרשותו שופל מסוג K82le-07 מ.ר. 757544 (להלן: "השופל") אותו תפסה המשיבה.
3. המבקש טען כי ביום 10/12/2013 רכש את השופל מחברת מ.ע. מפעל גריסה ומחזור קלנסואה בע"מ, תמורת סך של 200,000 ₪, אך עד היום הבעלות בשופל טרם עברה אליו או לחברה, ועדיין רשומה על שם בעליו הקודמים.

המבקש הצהיר כי הוא אחראי על כל הפעולות שנעשו בשופל ולכל נזק שיגרם בגין שימוש בשופל.

טענות המבקש

עמוד 1

4. המבקש טען כי התבקש לבצע עבודה בשופל ולא ידע את מלוא הטכניקות להפעלתו, ועל כן, מסר לאדם אחר את השופל לצורך העבודה. באמצע ביצוע העבודה הגיעו נציגי המשיבה ותפסו את השופל.

המבקש טען בבקשתו כי תפיסת השופל אינה חוקית בהיעדר סמכות מכוח החוק לתפיסתו. במהלך הדיון, ב"כ המבקש הוסיף וטען כי מאחר שהמשיבה הסכימה לשחרור השופל בתנאים, עמדתה מלמדת על כך שאינה זקוקה לשופל לצורך חקירה.

טענות המשיבה

5. נציג המשיבה טען כי תיק החקירה עניינו חשד להפעלת שני אתרי פסולת בהיקפים גדולים בעבירות על חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984 (להלן: "חוק שמירת הניקיון"). המבקש לא נתפס נהג על השופל, אך נתפס בסמוך לשופל עליו נהג אדם אחר, ולדברי המבקש הוא האחראי על השופל.

נציג המשיבה טען כי השופל נתפס כמוצג, החקירה טרם הסתיימה, וכן כי תפיסת השופל נדרשת לשם חילוט עתידי.

נציג המשיבה ציין כי המשיבה הסכימה לשחרור השופל בתנאים, כשמחיר המחירון של השופל עומד על 237,000 ₪ וכן בכפוף לרישום עיקול לטובת המדינה ומשרד הרישוי.

המסגרת הנורמטיבית

6. ההגנה על איכות הסביבה הוכרה על ידי בתי המשפט כשיקול רב ערך -

"האדם הוא חלק מסביבתו. הוא מקיים עם סביבתו יחסי גומלין. הוא משפיע על סביבתו והוא מושפע ממנה. הקרקע, המים, האוויר, הם היסודות לקיום האנושי. במסגרתם "מנהלים הפרט והחברה את כל מעגל חייהם" (השופט אור בבג"ץ 244/00 עמותת שיח חדש למען השיח הדמוקרטי נ' שר התשתיות הלאומיות, פ"ד נו(5) 62, 49). הם הבסיס לקיום הפיזי. הם הבסיס לקיום הרוחני. איכות החיים נקבעת על פי איכות הסביבה. אם לא נשמור על הסביבה, הסביבה לא תשמור עלינו. מכאן החשיבות הרבה - לכל פרט ופרט ולחברה ככלל - בשמירה על איכותה של הסביבה בה מתנהלים חיינו. "איננו מדברים עוד - כבעבר - אך בשימושי קרקע למיניהם, אלא בתפיסה סביבתית כוללת של חברה, של כלכלה ושל איכות חיים בעיר ובכפר" (השופט מ' חשין בבג"ץ 2920/94 אדם טבע ודין - אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' המועצה הארצית לתכנון ולבניה, פ"ד נו(3) 454, 441). אכן, אחד האתגרים החשובים ביותר של ימינו (בעולם

ובישראל) הוא זה של איכות הסביבה. יש בו ביטוי לצורך של "שמירת הטבע והנוף - מעשה בראשית - בלא שיד אדם תקלקל את מעשה הברואה" (השופט מ' חשין בבג"ץ 2920/94 הנ"ל, בעמ' 455). אחד הערכים החברתיים הראויים להגנה הוא זה של שמירה על משאבי הטבע.

בג"צ 4128/02 אדם טבעודין - אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' ראש ממשלת ישראל, פ"ד נח (3) 503, 512.

ראה לעניין זה גם רע"פ 6990/10 דדון חזי וציון 1992 בע"מ נ' מדינת ישראל (2010).

סעיף 6 לחוק הגנת הסביבה (סמכויות פיקוח ואכיפה), תשע"א-2011 (להלן: "חוק הגנת הסביבה") קובע:

"התעורר חשד לביצוע עבירה לפי חיקוק המנוי בתוספת, רשאי מפקח הגנת הסביבה שהוסמך לפקח על ביצוע אותו חיקוק-

...(1)

(2) לתפוס כל חפץ הקשור לעבירה כאמור; על תפיסה לפי חזקה זו יחולו הוראות הפרק הרביעי לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט - 1969 (בסעיף זה- פקודת מעצר וחיפוש), בשינויים המחוייבים".

בין החיקוקים המפורטים בתוספת לחוק הגנת הסביבה, נמנה חוק שמירת הניקיון.

הפרק הרביעי לפסד"פ, אליו מפנה סעיף 6 (2) לחוק הגנת הסביבה, עוסק בתפיסת חפצים. סעיף 32 (א) בפרק הרביעי בפסד"פ, קובע:

"רשאי שוטר לתפוס חפץ, אם יש לו יסוד סביר להניח כי באותו חפץ נעברה עבירה, או עומדים לעבור עבירה, או שהוא עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי בשל עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה".

כל אחת מהחלופות השונות בסעיף 32 (א) לפסד"פ משמשת מקור חוקי נפרד לתפיסת החפץ, וכל אחת מהחלופות משקפת תכלית המיוחדת לה, שלשם השגתה נעשה שימוש בסמכות התפיסה.

איתור החלופה הרלוונטית שלשם השגתה נתפס החפץ, מלמדת האם המשיבה פעלה בסמכות, וכן משמשת לצורך איתור התנאים המתאימים לשחרור החפץ והחזרתו לבעליו בתקופת הביניים שבין התפיסה ועד לסיום הליכי החקירה או המשפט.

מקור הסמכות לתפוס חפצים כדי להבטיח אפשרות חילוטם בסיום המשפט הינו סעיף 39 (א) לפסד"פ הקובע:

"על אף האמור בכל דין, רשאי בית-המשפט, בנוסף לכל עונש שיטיל, לצוות על חילוט החפץ שנתפס לפי סעיף 32, או שהגיע לידי המשטרה האמור בסעיף 33, אם האדם שהורשע במעשה העבירה שנעשה בחפץ הוא בעל החפץ; דין צו זה כדין עונש שהוטל על הנאשם".

תפיסת חפץ לשם חילוטו מאחר שהוכתם בכתם של עבירה, חפץ ששימש לביצוע העבירה או כאמצעי לביצועה צופה פני עתיד ההליך המשפטי. תפיסה זו משקפת את עמדת המחוקק לפיה פגיעה בזכות הקניין לגבי חפץ שהוכתם בעבירה מבטאת עונש ראוי בנסיבות המתאימות.

בפסיקה נקבע כי תפיסת חפץ והחזקתו כרוכה בפגיעה בזכות הקניין של בעליו, אך בנסיבות מסוימות יש בתפיסה זו לקדם תכליות חשובות:

"בין השאר מיועדת התפיסה למנוע מבעליו להשתמש בחפץ לשם ביצוע עבירה, לשלול מבעלי החפץ, זמנית או לצמיתות, חפץ שנעברה בו עבירה, להבטיח כי חפץ יוכל לשמש כראיה בהליך משפטי עתידי, לאפשר את חילוטו של החפץ על ידי בית המשפט - בין השאר - כאלמנט מניעתי או עונשי במצבים המצדיקים זאת, ועוד. תפיסת חפצים והחזקתם בידי המשטרה וכן חילוטם על ידי בית המשפט נבחנת לאור תכליתן של הוראות הדין הרלוונטי, הזכויות המהותיות והאינטרסים השונים המשמשים בזירה - כל זאת במסגרת העקרונות הכללים של השיטה. בכל מקרה, יש לערוך איזון ראוי בין ההגנה על הזכות הקניינית של הפרט, לבין האינטרס הציבורי שבמניעת ביצוע עבירות בעזרת חפצים המאפשרים את ביצועם".

בש"פ 6686/99 עובדיה נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(2) 464.

הפסיקה דנה במקרים בהם בכלים כמו טרקטור או שופל נעשה שימוש לביצוע עבירה, ונקבע כי יש סמכות לתפוס אותם במקרים המתאימים - ראה לדוגמא רע"פ 1792/99 גאלי נ' משטרת ישראל, פ"ד נג(3) 312, 325.

כמו כן, נקבע בפסיקה כי נטילת רכוש אדם תעשה בהעדר אמצעים חליפיים להבטחת תכלית התפיסה, וכן יש לעשות זאת על פי עקרון המידתיות - ראה לדוגמא בש"פ 7715/97 חג'ג' נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(1) 14, 17-18 (1998).

מן הכלל אל הפרט

7. על בית המשפט לקבוע האם במקרה דנן התקיימה אחת מהחלופות שהסמיכו את המשיבה לתפוס את השופל, והאם ניתן להחזירו למבקש, ואם כן, באלו תנאים.

המשיבה פעלה כדין ומכוח סמכותה עת תפסה את השופל, שכן קיים יסוד סביר להניח כי השופל שימש כאמצעי לביצוע העבירה על חוק שמירת הניקיון, לשם מניעת עבירות עתידיות בשופל, השופל עשוי לשמש ראיה בהליך המשפטי, וכן תפיסתו נדרשה לשם חילוט עתידי בסיום ההליך המשפטי. לא הייתה בפיו של המבקש כל טענה עובדתית הסותרת הנחות אלו.

השאלה העומדת בפניי היא האם ניתן להתנות את שחרור השופל ב"חלופת תפיסה" נאותה, בתנאים שיאפשרו את המשך קיום תכליות התפיסה, תוך פגיעה פחותה בזכות הקניין של המבקש.

במצב הדברים הקיים, אני סבורה כי ניתן להגשים את תכליות התפיסה באמצעות הטלת תנאים שיבטיחו כי המבקש באמצעות השופל לא יעבור עבירות נוספות על החוק, להבטיח שהשופל ישמש ראיה בהליך המשפטי, אם יתקיים, וכן להבטיח חילוט עתידי בסיום ההליך המשפטי.

יודגש עוד כי המבקש טרם נרשם כבעלי השופל, ולא מסר כל הסבר מדוע, הבעלים הרשום של השופל לא צורף כמשיב לבקשה, ובחשבונית שהציג המבקש לא רשום מספר הרישוי של השופל.

כמו כן, יובהר כי הסכום שהתבקש כערבות על ידי המשיבה, הוא 25% בלבד מהשווי הנטען של השופל, ופחות מ-25% ממחיר המחירון. סכום זה נמוך מהמקובל ומהראוי להטיל בנסיבות דומות. רק מאחר שזה היה הסכום שנדרש על ידי המשיבה, לא אורה על הפקדת סכום גבוה יותר.

אין לקבל את טענת המבקש לפיה מהעובדה שהמשיבה הסכימה להשיב את השופל בתנאים, יש להסיק שלא התקיימו תכליות התפיסה, אלא המסקנה הנלמדת היא שהמשיבה הייתה מוכנה להבטיח את תכליות התפיסה בערבויות, ויש לקבוע את התנאים והערבויות המתאימים לשם כך.

לסיום

8. אשר על כן, אני מורה כדלקמן:

א. נאסר על המבקש לבצע כל דיספוזיציה בשופל, לרבות העברת הבעלות או החזקה בו או לשעבדו לכל

מטרה שהיא.

ב. נאסר על המבקש לבצע בעצמו או באמצעות השופל עבירה כלשהי על הוראות חוק השמירה על הניקיון.

להבטחת האמור, יפקיד המבקש את הערבויות, כדלקמן:

- א. יופקד בקופת ביהמ"ש סך של 50,000 ₪ במזומן או בערבות בנראית אוטונומית בלתי מוגבלת בזמן.
- ב. המבקש יחתום על התחייבות עצמית בסך של 200,000 ₪ וכן תחתם ערבות צד ג' בסך של 200,000 ₪.
- ג. יירשם עיקול במשרד הרישוי לטובת המדינה על השופל כדי שוויו המלא.
- ד. המבקש ידאג לבטח את השופל בביטוח מקיף וימציא אישור על רישום העיקול ועותק פוליסת ביטוח בתוקף שהמשיבה הינה המותב על פיה.

לאחר הפקדת כל הערבויות האמורות, המשיבה תפעל להשבת השופל למבקש.

המזכירות תשלח עותק ההחלטה לב"כ הצדדים בדואר רשום.

ניתנה היום, כ"ו אדר תשע"ד, 26 פברואר 2014, בהעדר הצדדים.